

PRAVILNIK O SIGURNOSTI I ZDRAVLJU PRI RADU S ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Stari Pravilnik o zaštiti na radu pri korištenju električne energije iz 1987. g. zamijenjen je sukladno prihvaćenim EU normama CENELEC EN 50110. U Narodnim novinama, br. 116/10. i 124/10. objavljen je Pravilnik o sigurnosti i zdravlju pri radu s električnom energijom (dalje u tekstu: Pravilnik). Primjena Pravilnika odgađa se do 2.5.2011. godine.

Najvažnije izmjene nalaze se u člancima 6., 13., 14., 16., 20., 21., 22., 23., 26., 28., 29., 30., 38., 40., 41. i 42. Pravilnika o sigurnosti i zdravlju pri radu s električnom energijom.

Članak 6.

Poslodavac je dužan u **pisanom obliku** utvrditi organizaciju provedbe pravila za siguran rad sukladno odredbama ovog Pravilnika i uputa i s njima upoznati ovlaštenika i radnika.

Članak 13.

Prije bilo kojeg radnog postupka i prije svakog rada na električnom postrojenju i električnim instalacijama, potrebno je sagledati *sve opasnosti i štetnosti* koje se mogu pojaviti i dovesti do ozljeđivanja i ugrožavanja života i zdravlja radnika i drugih osoba kod obavljanja određenih poslova.

Takvom procjenom potrebno je *u pisanom obliku odrediti upute za izvođenje radnih postu-*

paka i sam rad te utvrditi koja pravila, tehničke mjere i mjere opreza treba primijeniti za siguran rad.

Metodologije za procjenu rizika odredit će poslodavac. Posebno treba procjenjivati rizik za:

- osnovna pravila zaštite na radu
- posebna pravila zaštite na radu.

Članak 14. – osnovna pravila

Električna postrojenja i instalacije moraju biti ispravni i u skladu s propisima. Ako postoje nedostaci, hitno ih treba ukloniti, ograditi, označiti i obavijestiti odgovornu osobu.

Pri radu na električnim postrojenjima i instalacijama treba se držati ovih mjera zaštite:

- zabrana uporabe oštećenih dijelova
- onemogućiti nedopušteno uključivanje
- sigurnosni uređaji ne smiju se isključivati niti neovlašteno podešavati
- zaštitne naprave moraju biti ispravne
- električni strojevi moraju imati zaštitu od samouključivanja
- električna postrojenja $U=1kV\sim$ i $U = 1,5kV =$ moraju biti ispravno izolirana i održavana

- produžni kabeli moraju biti ispravni i bez oštećenja koji ne utječu na zaštitne mjere
- zabrana odlaganja predmeta i odjeće u blizini dijelova i na dijelove pod naponom, vodiče, kabele, vatrogasne aparate.

Članak 16.

Rad pod naponima **U>50V~** i **U>120V** bit će poslovi s posebnim uvjetima rada.

Članak 20. – posebna pravila

Strani radnici moraju biti osposobljeni za uporabu hrvatskog govornog i pisanog jezika koji im omogućava razumijevanje i primjenu pravila za siguran rad.

Poslodavac mora odrediti način provjere osposobljenosti.

Članak 26. – posebna pravila

Upute za pružanje prve pomoći moraju biti u obliku plakata, vidljive u električnom postrojenju.

Članak 21.

Poslodavac mora za sva električna postrojenja i instalacije, pisanim aktom, imenovati voditelja električnog postrojenja.

Voditelj električnog postrojenja može dio ovlaštenja prenijeti na druge voditelje električnog postrojenja, sukladno aktima poslodavca, s tim da se on ne odriče ovlaštenja.

Članak 22.

Za izvođenje radova sa, na i u blizini električnih postrojenja i instalacija odgovorna osoba je rukovoditelj radova. Rukovoditelja radova pisanim putem imenuje voditelj električnog postrojenja ili po njemu imenovani voditelj iz članka 21. ovog Pravilnika.

Članak 23.

Tamo gdje su radovi podijeljeni na više radnih skupina moraju se imenovati osobe odgovorne za sigurnost svake grupe, kao i osoba od-

govorna za usklađivanje. Osoba odgovorna za usklađivanje može biti jedan od rukovoditelja radova. Imenovanim osobama moraju se dati jasna ovlaštenja u pisanom obliku.

Članak 27. – obveze i prava radnika

Na mjestima rada radnici se moraju upoznati sa svim promjenama koje mogu utjecati na sigurnost i zdravlje radnika i drugih osoba.

Ustrojstvo za obavljanje radnih postupaka mora omogućiti da svaki radnik koji ima prigovor na provedbu sigurnosnih mjera, dane upute ili način izvođenja radova može odmah te prigovore priopćiti ovlaštenom rukovoditelju radova. Rukovoditelj radova mora istražiti utemeljenost prigovora te, prema potrebi, savjetovati se s višim ovlaštenicima zbog donošenja odluke.

Članak 28.

Voditelj električnog postrojenja ili instalacija obavezan je izraditi plan područja u koje nije dopušten ulazak nestručnim osobama bez posebnog dopuštenja. Takva područja treba označiti na propisani način i provesti tehničke ili fizičke mjere za sprečavanje ulaska.

Nestručne osobe su osobe za koje nije utvrđen i uređen rad i način rada u električnom postrojenju ili instalacijama na jedan od načina predviđenih odredbama ovog Pravilnika i osobe koje za taj rad ne ispunjavaju propisane uvjete.

Nestručne osobe nisu osobe čiji je rad i način rada utvrđen i uređen posebnim propisima kada postupaju u skladu s propisanim im ovlaštenjima (hitna pomoć, inspekcija).

Članak 29.

Električne instalacije i postrojenja moraju imati dokumentaciju propisanu ovim Pravilnikom i drugim propisima. Uredni i točni nacrti i druga tehnička dokumentacija za električna postrojenja i instalacije mora biti dostupna.

Poslodavac je dužan odrediti veličine i podatke koji se moraju pratiti i upisivati. Instalaci-

ja ili postrojenje mora imati pogonski dnevnik. Postrojenje mora imati vlastitu uputu za sigurno obavljanje pogonskih zahvata (manevara).

Članak 30.

Radovi sa, na ili u blizini električnih postrojenja i električnih instalacija izvode se samo na temelju **isprava za rad**. Isprave za rad su:

1. *program rada*, za složenije radove u kojima sudjeluje više radnih grupa određuje se koordinator radova
2. *nalog za rad*, ovlaštena osoba poslodavca određuje rukovoditelja radova za obavljanje određenog radnog zadatka
3. *ovlaštenje za samostalno izvođenje radova*, za instalacije i postrojenja koja održava samo jedan radnik, kada je voditelj električnog postrojenja i rukovoditelj radova ista osoba
4. *dozvola za rad*, izdaje voditelj električnog postrojenja ili radnik ovlašten od voditelja prije početka radova u beznaponskom stanju kada se primjenjuje »pet pravila sigurnosti«, osim pod 3 ili kad radnik sam sebi osigurava mjesto rada
5. *obavijest o završetku rada*, podnosi rukovoditelj radova radniku koji je izdao dozvolu za rad ili dopustio pristup u postrojenje
6. *priopćenje*, druge obavijesti, zahtjevi i odobrenja.

Članak 37., stavak 5.

Posebno se zabranjuje rutinsko dopuštanje početka radova ili stavljanje pod napon nakon završetka rada na temelju signala ili procjene.

Članak 38.

Mjesto rada mora udovoljavati ovim uvjetima:

- mora biti jasno određeno i označeno
- sigurna radna površina primjerene veličine
- siguran pristup na radne površine

- dostatna rasvjeta
- sigurno i brzo napuštanje mjesta rada
- moraju se primijeniti pravila za sprečavanje ozljeda i zaštitu zdravlja osoba te zaštitu okoliša od djelovanja električne struje, padova, mehaničkih opasnosti, opasnosti od stlačenih medija, opasnih tvari i drugih opasnosti i štetnosti
- prilazi, izlazi, prostori potrebni za radove i ispomoć, prostori za rukovanje prekidačima i kontrolnim uređajima moraju biti bez zapreka i zapaljivih materijala
- mjesta na kojima se privremeno izvode radovi i privremena mjesta rada moraju se dodatno označiti i ograditi.

Članci 40. i 41.

Alati, zaštitne naprave i osobna zaštitna oprema moraju:

- biti izrađeni u skladu s propisima, te hrvatskim, europskim ili međunarodnim normama
- imati upute proizvođača za uporabu i održavanje dostupne radnicima na hrvatskom
- se upotrebljavati, održavati, ispitivati i skladištiti sukladno propisima, normama i uputama proizvođača.

Radnici moraju biti osposobljeni i uvježbani za ispravnu uporabu, pregled i čišćenje.

Popravljanje i izvoditi preinake može samo proizvođač ili osoba koju on za to osposobi ili ovlasti.

Nošenje izolacijske kacige obvezno je za sve radnike i druge osobe koje rade, kreću se ili se zadržavaju u bilo kojoj zoni opasnosti.

Članak 42.

Voditelji moraju ovjeriti i čuvati sheme za postavljanje obavijesti, uputa i sigurnosnih znakova, te povremeno provjeriti odgovaraju li stvarnom stanju. Kada se obavljaju privremeni radovi, moraju se *postaviti dodatne privremene*

obavijesti, upute i sigurnosni znakovi koji se nakon završetka radova uklanjaju.

Zabranjeno je zaklanjanje, skidanje, oštećivanje jasnoće obavijesti, uputa za siguran rad i sigurnosnih znakova (kaznena odgovornost).

Vrata prostorija u kojima se nalaze električna postrojenja i instalacije moraju biti opremljena uređajima za automatsko zatvaranje i zaključavanje koji omogućavaju brzo otvaranje u smjeru izlaska, bez otključavanja, a u smjeru ulaska uz obvezno otključavanje.

Na vratima mora biti postavljen sigurnosni znak zabrane pristupa nestručnim osobama.

Vrata kroz koja se izlazi iz prostorija električnog postrojenja na javne prostore moraju biti stalno zaključana ili pod nadzorom. Obvezno se trebaju odrediti osobe kod kojih se nalaze ključevi, šifre ili kartice za otključavanje.

Za privremena mjesta rada potrebni su ovi dokumenti:

- plan izvođenja radova
- program rada
- nalog
- dozvola
- obavijest o završetku
- otvorena knjiga nadzora.

*Bernard Jinek, dipl. ing. elektrotehn.
ZIRS d.d., Zagreb*